

Дефиниции и други појаснувања од областа на ИКТ

Информатичко - комуникациска технологија (ИКТ) (англ.: ICT- Information and Communications Technology) - Подразбира опрема и програма (хардверска и софтверска) за комуникација со податоци (информации). Средства преку кои се врши размена на информации меѓу два или повеќе субјекти се: радиоприемник, телевизор, фиксен телефон, сателитска антена, компјутер, интернет, електронска пошта, мобилен телефон.

Во ова истражување во компјутери се вклучени: персонални компјутери, преносливи компјутери, таблети и други преносливи уреди како паметни телефони.

Специјалисти за ИКТ имаат способност да специфицираат, дизајнираат, развиваат, инсталираат и одржуваат ИКТ и ИКТ системи, и на кои ИКТ им е главна работа.

Интернет (World Wide Web) - Светска мрежа на поврзани компјутери кои се поврзуваат со стандардизиран интернет протокол, при што се овозможува корисниците од различни места да комуницираат и да разменуваат аудиовизуелни информации.

Web site - Локација на **World Wide Web**, идентификувана со веб-адреса. Збир на веб-датотеки на одредена тема, вклучувајќи и почетна влезна страница која се вика Home Page.

Екстранет (англ. **Extranet**) - Безбедна екстензија од интернет која им дозволува на надворешните корисници пристап до некои делови од интранетот на претпријатието.

ISDN (англ. Integrated Services Digital Network) - Времена конекција со интернет, дизајнирана да овозможува дигитална трансмисија на глас, слика и податоци преку вообичаена телефонска бакарна жица која е со поголем квалитет и брзина (до 128 кбит/с) од аналогната.

DSL технологиите како: ADSL, HDSL, SDSL, VDSL итн. **xDSL** - (англ. Digital Subscriber Line) се дизајнирани за да ја зголемат брзината на преносот на податоците користејќи ги стандардните бакарни телефонски линии.

UMTS (Universal Mobile Telecommunications System) - UMTS е трета технолошка генерација. Ја поддржува брзината на трансмисија на податоци до 2 Mbps и може да пренесе глас, текст и видеоподатоци. UMTS е широкопојасна технологија употребувајќи комутација на пакети.

GSM (Global System for Mobile Communication) - Глобално прифатен стандард за дигитална целуларна комуникација.

Широкопојасен пристап на интернет - подразбира брза трансмисија на податоци (на пример, филмови, игри, видео-конференции) преку интернет-мрежа, овозможена од технологии или конекции, како што се: xDSL технологиите (ADSL, VDSL), кабелска конекција, оптичка конекција, изнајмени линии, UMTS.

Мобилна широкопојасна конекција на интернет - разни типови на безжичен високобрзински интернет-пристап преку пренослив модем, телефон или друго средство, употребувајќи најмалку 3G технологија (пр., UMTS, CDMA2000 1xEVDO, HSDPA).

Електронски пренос на податоци соодветен за **автоматско процесирање** подразбира: праќање и/или примање на пораки (на пр.: нарачки, фактури, платежни трансакции, каталози, ценовници, транспортни документи, даночни декларации) во договорен или стандарден формат кој овозможува нивно автоматско процесирање (на пр.: EDI, EDIFACT, ODETTE, TRADACOMS, XML, xSBL, sXML, ebXML), до/од други деловни субјекти, јавната администрација или финансиски институции, преку која било компјутерска мрежа (интернет или др.), без индивидуалните пораки (преку е-пошта) напишани рачно.

Автоматско споделување на информации во рамките на деловниот субјект - Електронското и автоматското споделување на податоци помеѓу различните функционални целини на деловниот субјект подразбира кое било од следново: користење единствена софтверска апликација за поддршка на различни функции на претпријатието (на пр., ЕРП софтвер); поврзаност помеѓу софтверските апликации кои поддржуваат различни функции на претпријатието; користење на заедничка база на податоци, т.е. складиште на податоци до кое имаат пристап софтверските апликации кои поддржуваат различни функции на претпријатието; во рамките на претпријатието, електронско праќање или примање на информација која може да биде автоматски процесирани.

EDI (Electronic Data Interchange), EDI-type - Електронска размена на податоци (**EDI**) - се однесува на пренос на податоци или документи во структурирана форма помеѓу организации или претпријатија со електронски средства (на пр., EDIFACT, UBL, XML). Ова се однесува и на фамилијата стандарди "EDI-type" и на "EDI-type messages" (EDI-тип на пораки) кои можат да бидат обработени автоматски.

Е-трговија - Една е-трговска трансакција е продавање или купување на производи или услуги преку компјутерски мрежи со методи посебно дизајнирани за примање или испраќање нарачки. Производите или услугите се нарачуваат преку овие методи, но нивното плаќање и крајната испорака не мора да бидат онлајн. Една е-трговска трансакција може да биде помеѓу претпријатија, домаќинства, поединци, влада и други јавни или приватни организации. Е-трговијата ги опфаќа нарачките направени на веб-страници, екстранет (Extranet) или EDI, а ги исклучува нарачките направени преку телефон, факс или рачно напишана е-пошта. Видот на трансакцијата се одредува според методот на нарачување.

Веб-продажба е продажба на стоки и услуги направена преку онлајн продавница (web shop) или преку веб-форми на веб-страница или на екстранет или преку апликации (apps).

App(s) - кратенка за веб-апликации или општо апликација (app), е софтверска апликација дизајнирана за специфична намена, која е достапна на веб-страница и се активира преку веб-пребарувач, или се инсталира на направата, пр., паметен телефон, и не се активира преку веб-пребарувач, туку употребува веб-протокол.

EDI-продажба е продажба направена преку EDI-тип на пораки - подразбира пораки во договорен или стандарден формат кој овозможува нивна автоматска обработка (на пр., EDIFACT, UBL, XML), без да бидат рачно напишани.

е-Набавки вклучува набавки (купување) преку онлајн продавница (web shop) или преку веб-формулар на веб-страница или на екстранет на друго претпријатие, или преку EDI-тип пораки (пр., EDIFACT, UBL, XML), без поединечните пораки да бидат напишани рачно.

ИКТ безбедност - подразбира мерки, контроли и постапки (процедури) применети на ИКТ системите со цел да се обезбеди интегритетот, валидноста, пристапноста и доверливоста на податоците и системите.

Е-влада (e-Government) - Се подразбира електронска влада, односно информатизација на владата, државната администрација и јавните установи со што се постигнува подобро задоволување на потребите на граѓаните и деловните субјекти (се исклучуваат контактите преку е-пошта).

Е-тендерирање е фаза во процесот на јавни електронски набавки што се состои од подготовка и поднесување на понуди онлајн. Ова ги вклучува понудите поднесени преку интернет, преку

отворени, рестриктивни или преговарачки процедури, како што се рамковните договори и динамичните системи за набавки (DPS). Се исклучуваат понудите поднесени преку е-пошта.

ERP (Enterprise Resource Planning) - Се состои од една или од сет на софтверски апликации кои ги интегрираат информациите и ги процесираат помеѓу неколку деловни функции на претпријатието како што е планирањето, набавките, продажбата, маркетингот, врските со купувачите, финансиите и човечките ресурси.

CRM (Customer Relationship Management) - употреба на информатичка технологија за прибирање, интегрирање, обработка и анализирање на информациите кои се однесуваат на потрошувачите (клиентите).

RFID (Radio Frequency Identification) е метод на автоматска идентификација за зачувување и далечинско вчитување на податоци употребувајќи инструменти наречени RFID tag или транспондер. Еден RFID таг е инструмент кој може да се додаде, аплицира на или вгради во еден објект (на пр., производ, лице) и да пренесе податоци преку радиобранови.

Компјутерски услуги во облак (Cloud computing services) - се однесуваат на ИКТ услуги кои се употребуваат преку интернет за пристап до софтвер, компјутерска процесорска моќ - капацитет за обработка, капацитет за складирање итн., каде што услугите целосно ги имаат овие карактеристики:

- се испорачуваат од сервери на даватели на услугите (провајдери),
- можат лесно да се зголемуваат или намалуваат (на пр., број на корисници или промена на капацитетот за складирање),
- можат да се употребат по барање на корисникот, во секој случај после иницијалното поставување (без лична интеракција со давателот на услугата),
- се плаќаат, или по корисник, според употребениот капацитет, или се однапред платени (припеид).

Услугата Облак може да вклучи и конекции преку виртуелни приватни мрежи (VPN- Virtual Private Networks).